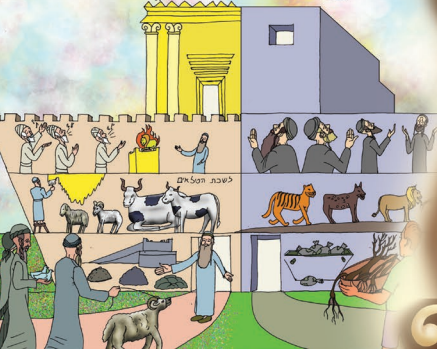

מתיקות השבת

יו"ל ע"י ישיבת חיים של תורה - לובלין פניה"ק ירושלים ת"ו | בראשות הגאון רבי מנחם ברוך יאווע שליט"א תלמידו של מרן פוסק חזון בעל 'שבת הלוי' זצוק"ל

◆ משיחורנו של מורינו ראש הישיבה שליט"א ◆

מתיקות כחן של מצוות

"נח איש צדיק תמים היה בדורו". יש שדו"ק שים בחז"ל (מוכא ברש"י) שאילו היה בדורו של אברהם, לא היה נחשב לכלום, ולפי זה קשה, מדיוע מעיקרא הקב"ה לא ברא את אברהם אבינו הצדיק בדורו של נח?

ומקדם נתבונן בקושיא של רבי יצחק, שלא היה צריך להתחיל אלא מ"החדש הזה לכם", שהיא מצוה ראשונה שנצטוו: ושרא? ותרץ שפתח בגראשית 'משים פח מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גוים, שאם יאמרו אמות העולם לסטים אתם, הם אומרים להם כל הארץ של הקב"ה היא, הוא בראה ונתנה לאשר ישר בעיניו...'

מתחילים בגשמיות!

ונשאלת השאלה, וכי הדבר החשוב ביותר הוא שאמות העולם לא יאמרו לסטים אתם, בכדי שיהיה לנו את ארץ ישראל, הרי העקר הוא התורה הקדושה ולא הארץ הגשמית,

ואם כן עדון קשה, שהיה עדיף שלא להתחיל עם גריאת העולם הגשמי, אלא להתחיל עם מצוות התורה הרוחניות, ואפילו את מעשה גריאת האדם היה ראוי לכתב רק אחרי שאמרו המצוות, שלאחר מכן ראוי לספר על גריאת האדם שבשבילו נתנה התורה, ואת התשובה לאמות העולם שייטענו 'לסטים אתם', תכתב התורה בהמשך החמשים?

והנה העקר והתכלית של הבריאה שברא ה', היא בשביל הרוחניות, שעל ידה יכולים אנו לקום את כל מצוות ה' כצדיות, תפלו, מזהה וכו גריאת הפאורות היא אמצעי לעשות על דם מצוות רבות ומועדי ישראל הנקבעים על ידם.

לדבר על עולם המצוות

ולפי זה יבאר, שהשאלה של רבי יצחק היא, מדיוע התחילה התורה לספר על גריאת העולם ולא על המצוות שקשורות לגריאת העולם, וכגון מדיוע התורה התחילה לספר על גריאת

המאורות שנבראו ביום הראשון (כמוכא ברש"י א"י ד'), ולא התחילה לדבר על "החדש הזה לכם", שהיא מצות קדושת החדש התלוייה במאורות, ומתריך משום "פח מעשיו הגיד לעמו", הינו שהקב"ה לא רצה ללמד אותנו רק את 'מעשיו' שהן המצוות, אלא רצה ללמד אותנו בתחלה את 'פח מעשיו', הינו את הדעת והתכן של המצוות, ומכיון שהתכן השטיון במצוות נחפ כמעשי בריאת העולם, לכן התורה התחילה לספר על בריאת העולם.

וכגון שגריאת העולם מולמדת אותנו שהמועדים התלויים בלבנה, זה משום מה שארע בגריאת העולם, כפי שפסקר במקרא (חלו"ס:ו) שהלבנה טענה שאי אפשר לשני מלכים להשתמש

בכתר אחד, ונראה לבאר שברא היא בעצם בקשה להתמעט, כדי שלא להחליש את דעתה של השמש, והקב"ה הסכים עמה ואמר לה 'לכי ומעטי את עצמך' ואף היא נכנעה לרצון ה' ואמרה 'מפני שאמרת לי לך דבר הגון, אמעטי את עצמי' [בניחוחתא], וכשהקב"ה ראה את העגה שבה אמר לה 'לכי ומשל ביום ובלילה'.

טענה של עגנה

טענה הלבנה לה, שביום לא יראה אותה, כיון שהיא המאור הקטן ואם כן לא נבחינו בענינתנות בשעות היום, פי היא דומה לגר הדולק ביום שאורו לא נבר, ועל כן זכה אותה הקב"ה שכל המועדים יקבעו על פיה, וגם על כן טענה הלבנה שפיון שאת תקופות השנה לומדים מהשמש, אם כן יעריכו יותר את השמש ולא יוכלו ללמד ממנה את מדת העגנה שה' רוצה שילמדו ממנה, ועל כן אמר לה ה', שהצדיקים שהם גדולים במדת העגנה יקראו בשמה [ובספר 'מתיקות המועדים - פסח' התבאר בהרחבה ואכמ"ל].

נמצא, שכל המועדים תלויים במדת העגנה הנלמדת מאותה שיהא נאה של הירח, שהרי

מתיקות הניסים

— מכתבים למערכת —

הקלה בבית המשפט {א}

בלדיתי חייתי בבית של עני, אבי הרב אברהם זצ"ל היה אדם ירא שמים גדול, אך פרנסה הוא לא הצליח להשיג כדי להביא סוף לביטוני כנדרש והיינו חיים במחסור גדול. ובגוני מעשה רב לקח שארע בחייתי כבן אחת עשרה שנים וברצוני לפססם אותו ולתועלת הכלל. היה לנו שכן בשם ישראל שהיה רחוק מתורה ומצוות והיה עשיר גדול. הוא הסתיר את עשירותו מעיני השכנים, כך שאבי אמנם ידע שהוא בעל אמצעים, אבל לא ידע עד כמה הוא עשיר. יום אחד ישראל רצה להוסיף חדר לדירה שלו כסמוך לדירה שלנו ואבי, שהיה בעל מדות טובות, הסכים לכך בחפץ לב, אלא שמיד בתם בבית החדר, הגיעו שוטרים לביתו של ישראל ופקדו עליו לפקד בהקדם את החדר שבנה ללא היתר מהשלטונות ואף הטילו עליו קנס של כסום כסף גדול.

עשירותו של ישראל לא נרמה לו לקבל את הקנס ברעג והוא היה טרוד מפר מאד. ישראל בא לביטוני וספר לאבי שכאב שחטילו עליו קנס גדול. אבי רחם עליו והציע לו בלב פנה שפדאי לו להפריש מספסו לצדקה. כי 'צדקה תציל ממות' וכל שכן שיש בכחה להציל מהפסד ממון.

אך השכן סתר את דברי אבי ואמר, זה לא קשור כלל לצדקה, זה קשור לזה שיש כאן שטנים צרי עין שהלשינו עלי, ועכשו אתה, המשיח השכן ואמר לאבי, תושיט לי די לעונה בעת הצרה שלי ונתנה לי כסף בשביל שאוכל לשלם את הקנס.

אבי גילה רחמים לקפיו ובכל זאת אמר לו: אתה יודע שאני דל ואמצעים יבוקשי יש לי במה לפרנס את ביתי. השכן הגיב בטרוניא ואמר: אתה רואה, גם אתה שכן רע לבי! אבי נספע מאד לשמע את זה ואמר: אני ינסה לעשות הכל בשבילך. הוא נש לארון והוציא ממנו את החסכון שהוא חסר שקל לשקל בשביל חגנות בניו. שהיה כסום של פאלפום וחמש מאות שקלים ואמר לו, הנה זה כל החסכון שלי, קח אותו ובלגא.

השכן אמר לו: אתה עושה מפני צדוקי? מה אני מעשה עם כזה כסום זעיר? ורק מוכח לי מפר, המשיח השכן לומר, שאתה שכן שלא אכפת לך מאחרים בעת צרתם. והלך לביטוני בעם.

אני זוכר את אבי נכנס לבית כדמעות וזלגות מעיניו, והיות שקודם לכן הוא אכל ארוחת בקר, הוא התישב כעת לברך ברכת וזיוון והברכת המיון שלו ביתה מרעידה ללבנות, הוא אמר אותה בדמעות שליש. אני בתור ילד חשבתי לעצמי שהוא בוכה מהעגמת נפש שהשכן עשה לו, אבל כשהוא סים לברך הוא אמר לי: אפרימיה, שלא תחשב לנגע שבביתי על עצמי, בבית על השכן, שה' לא יצרך אותו ליידי מתנות כשור ודם ולא ליידי הלאומים ושיפדה אותו מהצרה שלו.

וכאו התרחש מהלך נורא...

המשך אי"ה בשבוע הבא

הם נקבעים לפי הלכנה, כדי ללמדנו שעלינו לבא על ידי המועדים לידי ענוה ושלפלות, כמו הלכנה שהסכימה למעט את עצמה.

חק התלוי בחק

וכן מצוות וחקי תורה רבים תלויים בחמה ובלכנה, כקריאת שמע שהיא בערב ובבקר וכן קרבן התמיד שהוא בבין הערבים ובבקר וכדומה, שגם על החמה ועל הלכנה נאמר חק, כמו שאמר דוד מלפנו: "הללוהו שמש וירח... חק נתן ולא יעבור" ולכן התורה התחילה לספר על בריאת העולם והמאורות ולא פפרט המצוות פגון המצוות

התלויים בשמש ובירח, כדי ללמד אותנו שהחק והטבע של הענוה הנלמד מהשמש ומהירח הוא סוד מצוות וחקי התורה.

עולם המגלה עולם של קרבת ה'

ולפי זה יובן גם מדוע התורה התחילה פפרט מעשה בריאת העולם ולא העדיפה להתחיל במצוות הקרבנות הנעשית על ידי הבהמות, כי רק אחרי שנתבונן בתכונותיהן של הבהמות שהן נאמנות לבעליהן ומכירות טובה לבעליהן, כמו שכתוב: "ידע שור קנהו וחומר אבוס בעליו", נוכל להצטוות על מצוות הקרבת הקרבנות, כאשר

פעת נקריב אותם עם דעת שזלמד מהבהמות להפיר טובה לה' ולהיות נאמנים אליו, ובפטר שנתבונן באברי הבהמה ונפיר מהם את חסד ה' שבאברי גופנו ונבא מקר להפירת הטוב לה' ולאחבה עצומה אליו ותגבר.

וכן רק אחרי שידע שה' ברא עבדו בריאה נפלאה כל פה, נוכל להצטוות על מצוות "ואחבת את ה' אלוקיך" - לאחבה את ה' על שברא לנו בריאה נפלאה כל פה, ורק אחרי שגבנו שה' היטיב אתנו בכל הטובות שבבריאה, נוכל להצטוות למלאות את רצון ה' ממנו בכל מצוות התורה.

המתיקות המופקת מהירח

היא לא מביטה בפגימתה, מפני שהיא מזלזלת בקטנותה של הלכנה.

ולכן הגויים מונים את שנותיהם לפי השמש, כי גם הם לא יכולים להביט בפני היהודי השפל, שרואים זאת כפגם ומוס, אכל הנכון הוא שהיה עליהם להשפיל ולהסתפל בהערכה בשפלות של היהודים ולקסוף להיות ענותנים כמוהם.

וכיוצא בזה היה עם עשו הרשע, שהוא זלזל בעקב אבינו מפני ענותנותו של יעקב שהיה הקטן ונמשל לירח (הלוי 16), וזאת במקום שיעריף את ענותנותו וילמד ממנו, ובאמת הקב"ה בוחר בענוה ולכן בחר פעם ישראל - מפני שהם קטנים וענותנים, כמו שכתוב: "לא מורכם מקל העמים חשק ה' בכם ויבחר בכם כי אתם הקטע מקל העמים".

את הדעת הטמונה בה, אבל התורה מתחילה עם מעשה בריאת העולם ממשום "כח מעשיו הגיד לעמו", הינו בשביל ללמד את עם ישראל את הדעת של המצוות שפטרן היא לקנות מדות טובות ובראשן מדת הענוה הנלמדת מהירח שמעט את עצמו.

להתבונן בענותנים

ומהשמש אנו למדים את גנותה של מדת הגאווה, שכן על השמש אמרו חז"ל (ר"ה כג), שפועולם היא לא ראתה את פגימתה של הלכנה, ואפשר לכאר שיש בקר חסרון בשמש, שהיה ראי שהיא תתבונן בפגימתה של הלכנה, הינו שנתבונן בקר שהיא המעיטה את עצמה בענוה וכן תלמד גם היא את המדה הטובה הזאת ממנה, אבל

התורה מתחילה בפפור על בריאת השמים והארץ והמאורות, בשביל שזלמד מהבריאה לקחים מתוקים לחיים, ובכן, הירח שהתמעט מלמד אותנו היא לא לבא לכלל תחרות עם בני אדם, שפשאדם מרגיש את עצמו גדול ושפחמת פן יש לו תחרות עם בני אדם, עליו להמעיט את עצמו כמו הלכנה שהסכימה להמעיט את אורה מלפני השמש וכן אין תחרות ביניהם, וראים שה' היה מרצה מקר מאד, שפחמת פן נתן ללכנה את המתנה שעל ידה קובעים את המועדים וכו"ל.

ורש"י מלמד אותנו שאמזות העולם מטעים את האדם לומר לו שלא צריך להתחיל את התורה בענוה בריאת העולם, אלא במצוות, מפני שהאמזות מטעים את האדם לעסק במצוות מבלי לגלות

מתיקות מטרת המעשיות הכואבים

בציור שבמותרת הגליון: פתבת נח נקר בצד אוד מה שעשה נח בתבה, שהיה בוכה לה' על המבול שהביא לעולם וקה מאכיל את הבהמות שבקומה האמצעית ובקומה התחתית הניח את הגבל, והאחר אומר שה' תבע את נח על שלא נהג בחכמה להציל את בני דורו וקראו 'רעא שטיא'.

ונה מה שנקר בצד השני של הציור, שהיה ראי לנח לנהג כאברהם אבינו ולעשות את התבה כבית המקדש, לשיר בה לה' ולהקריב בה קרבנות. שאלו היה נוהג פן בימי חיי, היה מציל את בני דורו מקלה.

בציור שלמנינו: הקל עובד את ה' בשמחה גדולה ובהפירת הטוב על כל הטוב שנתן לו ולכן הוא מקריב מבכורות צאנו ואלו קון עובד את ה' בעצבות ובהרשעה שחסר לו הרבה דברים שהוא נאך להם, וה' התרצה להקל שעובדו בהפירת הטוב ובהודאה, ובמקום ששון למד מהבל את דרך הלישה הוא קם והרגו.

מי מצבא השמים דומה לקון שאינו לומד מהקור מדות טובות?

מדוע התורה מתחילה במעשים כואבים כאילו שקון הרג את אחיו ובמעשה נח שלא נהג כאברהם וגם לכלות את בני דורו?

על כך במאמר: 'המתיקות המופקת מהירח' ובמאמר: 'מתיקות ערכם של אבותינו הקדושים'.

עצות מתוקות

יש לפרש את דברי רש"י המביא שיש דורשים את נח לנגני. שאלו היה דודו של אברהם. לא היה נחשב לכלום, שהפגנה היא לאותם שהיו בדורו של אברהם, שלא שמשו את אברהם כל צרכם, שהם היו אותם שהדורשים את נח לנגני, משום שהיו טועים להעריך רק את אברהם הצדיק הגדול ואלו את נח שמעלתו קטנה משל אברהם לא היו מחשבים לכלום, וכמובן שהיתה זו טעות, מפני שגם כשיש לאדם רב שהוא צדיק גדול, עליו להעריך גם את כל שאר הצדיקים, גם אותם שהם קטנים יותר במעלה ממעלת רבו.

מתיקות שיחי

רבנו של עולם, זכנו ברחמיך להעריך ולכבד את כל אחד מעמך ישראל וגשמו עצמנו שלא לזלזל בשום פר' ישראל, בפרט אם הוא רא' שמים וצדיק, ונזכה לדבר רק במעלותיהם של ישראל ולא בחסרונותיהם, ועל ידי כך נזכה וגם אמה תדון אותנו תמיד לכף זכות ותגור עלינו זרות טובות, ואת כל הגזרות הרעות תהפך לנו לטובה ולברכה, אמן סלה.

הקב"ה לא הביא את אברהם אבינו בדורו של נח וכך היה העולם בצל מאבדון, שלפי הנ"ל יובן, שלפני שהקב"ה הביא לעולם את המאור הגדול אברהם אבינו, שהוא "האדם הגדול בענקים" (בר"י ד' ט), הביא את נח, קדי שזנחיו במעלתו הגדולה של אברהם שדאג להשיב את כל בני דורו בתשובה והתפלל אפילו על אנשי סדום שהיו רעים וחסאים שלא תבא עליהם גזרת כליה, ולא נחם שלא התפלל על בני דורו, שעל כך קראו הקב"ה 'רעיא טטיא' (והר תש כג).

גופי תורה במעשיות האבות

ולא זו בלבד שהתורה מתחילה בבריאת העולם, אלא התכוון של רב ככל פרושיות קומש גראשית הם לכאורה ספורי דברים ולא מצוות מעשיות, אכל הו הו גופי תורה, ובדוקא הקב"ה לא התחיל את התורה בפרוט המצוות קמנות קדוש החדש ותפילין ובניית בית המקדש, פי "לח מעשיו הגיד לעמו" שהקב"ה רצה לגלות לנו את מעלת האבות הקדושים שהם היסוד של בית המקדש ושל כל המצוות, שכן אמרו חז"ל (סוטה טו), בשכר שאמר אברהם: "ואנכי עפר ואפר" זכינו לעפר סוטה ולאפר פרה אדומה, ובשכר שאמר: "אם מחוט ועד שרוף געלי", זכינו למצות ציצית ותפילין.

וכן ביתו של אברהם אבינו היה הבית המקדש הראשון, שבו הוא עבד את ה' באפן הנעלה ביותר (ע' בעל הטורים ירמנו בתי תחלת פרשת ברא), והוא היה הסמל והדגמא לבית המקדש של דורות ישראל, אילו מחשבות רצויות לפני ה' שנוחש בעת שזנפה ונביא את קרבנותינו לפני ה'. ומפיון שהמצוות

בשאלה של רבי יצחק (הפובצת ברש"י הראשון שעל התורה) כלולה שאלה נוספת, מדוע התורה מתחילה בספור השלילי שהיה עם מזו והבל, שמנו הרג את הבל, געוד שלכאורה היה מן הראוי שהתורה תתחיל במצוות קדוש החדש שזממרה "אל משה ואל אהרן" (שמות יב), שבזה מוכח שלפם של משה ואהרן היה שלם זה עם זה ועליהם נאמר: "נהגו מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד", שנהגו כבוד זה בזה.

ואם כן, במקום לספר על הקנאה והרציקה שהיתה לקנו הבל, היה ראוי שהתורה תתחיל לספר על האהדות שהיתה בין משה ואהרן, שמהרן ותר למשה על המנהיגות והיאף משה עטר את אהרן ואת בניו בתפארת ההנהגה, מה שלא עטר את עצמו ובניו?

להבדיל בין אור לחשך

ותרץ רבי יצחק, שהתורה לא עשתה פן משום "לח מעשיו הגיד לעמו", הינו שאם התורה היתה מתחילה בספור על משה ואהרן, היה נדמה לנו שכן הוא טבע העולם, שאדם מוכן לומר לחבירו, לכן התורה התחילה לספר על מזו והבל, כדי שזכינו שכן הוא טבע האדם, שהוא מקנא בחבירו שמצליח יותר ממינו ומכף נדע להעריך את משה ואהרן שהתגברו על טבעם וכדו זה את זה, פי "תרון האור מן החשך" ורק אחרי שהקרנו בחשכה שהיתה בהתנהגותו של מזו, וכולים אנו להעריך את האורה שבהתנהגותם של משה ואהרן.

קעת יובן מה ששאלנו בפתח הדברים, מדוע

מתיקות ארבעת המינים בתבת נח

ולטפל בהם, כמדת האתרוג שהוא נשאר בעץ עם האתרוגים הקטנים (עי' ספר לה).

לתקן את הקוצים שבנפש

לעמת זאת, האיש בטבעו רחוק ממתת השפלות, והוא פדגמת הלולב הזקוף שאינו מפרה ומרבה, וכן יש באיש קוצים של מדות רעות פדגמת הקוצים שבפעל הלולב, ותפקידו לעדן ולתקן בימי חייו את הקוצים הללו שבנפשו. וכל זאת מברכים על נטילת לולב' ולא מזכירים בברכה את האתרוג ושאר המינים, מפני שהאיש הוא המולך והמביא והוא עמוד השדרה של הבית, פדגמת הלולב הידומה לעמוד השדרה שגוף האדם.

ובזה יובן מה שפחזרים אחר לולב שהתיומט שילו סגורה לגמרי פעלה אחר, שיש בכך ללמדנו שהתיומט היא נגנדה חוסי השדרה המרמז על עמידת נפשו הפנימית של האדם, וכך גם האיש צריך להיות נאמן לאשתו באמת והיה אחד עמה

שהתיה מהדרת במעשיה ובמדותיה כאתרוג, והאתרוג נראה כטפל ללולב וכמו כן האשה נראית טפלה לאיש, אבל האמת היא שלאשה יש חשיבות רבה יותר משל האיש, שכן היא עושה מעשים טובים רבים יותר מהאיש.

מתנת שמים לאשה

ואמנם האיש בעקרו הוא גדול במעלה יותר מהאשה, שהיה הוא המצוה במצוותו הגדול המצוה ועושה, אלא שפניו של גדול מהקרו, יצרו גדול הימנו, לכן במציאות, האשה היא יותר בעלת מדות טובות מהאיש, מפני שבפעל קשה לאיש לעמוד בנסיונותיו ואלו לאשה אין הרבה נסיונות, ונמצא שבפעל האשה זוכה במתנת שמים להיות יותר נקייה מהאיש ממדות רעות ומיצר הרע.

והאשה דומה לאתרוג גם בפאר מדת השפלות שבה, שהיא שונקת במשך כל היום עם לדיה הקטנים ויורדת לשלכם במיוף כדי לגדלם

"ויבא נח ונניו ואשתו ונשי בניו אתו אל התבה". ה' אגד את נח, אשתו, בניו וכולותיו ושמר אותם בצל ידיו ממי המבול, פדגמת ארבעת המינים שזכינו לאגד בניו בחג הספות שבהם רמזוים האדם ואשתו, בניו ובנותיו: האתרוג שיש בו טעם וריח הוא נגנדה האשה שיש בה טעם וריח של מדות טובות ומעשים טובים, וכן על ידי האשה יש לאדם את המשך הדורות, ופדגמת האתרוג שיש בו חללים קטנים של גרענים שמהם אפשר לגדל עוד פרות נוספים, וכן האשה מבשלת את המאכלים בבית ומאכילה את לדיה, פדגמת האתרוג הראוי לאכילה, והאתרוג הוא פרי הדר, פדגמת האשה שהיא מהדרת במעשיה הנאים ובזכיותיה הרבות, שהיא מוסרת את נפשה כדי לסייע לבעלה לעסק בתורה ולגדל את בניה לתלמוד תורה.

וכשם שאדם מתפלל ומתורר הרבה למצא אתרוג מתור, קה על האדם להתפלל שיזכה לאשה טובה

בלבו, כי האיש בטבעו הוא מלא ערמוה, ואלו האשה פלה אמת, כדגמת האתרוג שפורמז על האמת, שכן הוא פרי טוב ונאה גם בחיצוניותו וגם בפנימיותו, וכדי שהאיש יזכה לקבל ממעלותיה של אשתו אשת החיל, עליו להיות נאמן אליה.

אמתי בפנימיותו ודבוק ומחבר לקב"ה, וכן להיות קשור במחשבתו לאשתו בקשר אמתי בנאמנות גדולה ושללא תצא מחשבתו החוצה חלילה, וכן יש לו תקנה לזכות להתעלות ולהתהדר גם הוא במעלות האתרוג.

מתיקות מעלת האיש גם פשוט בלבו מדות קשות

אף על פי שמעלת האתרוג גדולה מכל המינים, בכל זאת לא יוצאים ידי חובה נטיילת האתרוג לבדו, אלא צריך גם את הלולב, שאמנם הוא פשוט וצנוע כלו פסקת ואין ממנו שום תועלת והוא מרומם גם על יקופות קומה הנובעת ממדת הגאון המגונה, אבל כשהתיומת שבלולב סגורה היטב, היא מכשירה אותו ועושה אותו הדור, וכן גם האיש שטבעו הוא בעל גאון גדול, וכל אדם שיש בו גסות הרוח, אמר הקב"ה: אין הוא יוכלו לדור בעולם (סוטה ה), אבל אם יתאמץ לרפוש נאמנות גדולה לה' ולאשתו וישתדל תמיד לשמח אותה, הוא נעשה בך רצוי והדור לפני ה', כולל הרצוי לקיים מצות החג יחד עם שאר המינים.

מכל בשמים" וכן מצינו שמעלותיה של האשה נמשלו לריח הטוב של הקטרת, כמו שצאמר בקטורה אשת אברהם אבינו שנקראת פו על שם 'שנאים מעשיה פקטרת'.

ריח טוב של יראת שמים

ומצינו ששמה של אסתר המלכה היה "הדסה" על שם שהיא הפיצה בעם ישראל ריח טוב של יראת ה', וכן אפשר לזכור את דברי תנ"ל שצאמרו שאסתר הייתה ירוקלת, שאין הפנה בך לדבר חלילה בגינתה שהיתה פוערה, אלא להפנה הפנה לומר שהיתה דומה להדס שצבעו ירוק, בך שעלי ההדס דומים לעין והם בעלי ריח טוב, שכן כן לאסתר היה ריח טוב של עין טובה' על עם ישראל, כפי שזכר משה שציינה למרדכי ומסרה את נפשה ללכת לבית אחשורוש הרשע וכל זאת מפני עיניה הטובות, שרצתה להטיב ולהציל את עם ישראל.

ושמחתה של האשה אינה תלויה רק במעשים חיצוניים פקנת תכשיטים לכבוד שבת או יום טוב, אלא החשוב יותר מזה הוא לעודד ולחזק את רוחה בזמנים שהיא צריכה חזק ורוחני או חזק נפשית, שבה הוא משמחה באמת.

ריח טוב של מדות טובות

ההדסים והערבות הם פנגד בניו ובנותיו של האדם, ההדסים שהעלים שלהם צנועים העינים, הם פנגד בנותיו של האדם, שכן הבת בטבעה נחונה יותר במדות עניו וטהרה, ועוד שהאשה נקראת 'עין', כמו שה' אמר ליחזקאל הנביא: "הניני לקח מזה את מחמד עיניה" והפנה שם לאשתו.

וכן קדגמת הריח הטוב שבהדס, כך לבנותיו של האדם יש מדות טובות ושכל טוב הערבים פריח הטוב, שעל מעלות אלו שבהם שלמה מלפני את האשת חיל ואמר: "מה טובו דידו מיניו וריח שמננו

וכתוב: 'ויהי אמן את הדסה היא אסתר' ומרמז בך שמעלותיה של הבת הדומה להדס' טוב, הן 'קטרות' מפני צניעותה.

המשענת שנתנו לנו ה'

והערבות שהעלים שלהן דומים לשפתים, הם פנגד בניו של האדם, שכל כחם ומעלתם הוא בפה להשתמש בו לתורה ולתפלה ולומר פיהם דברי שבה והפרת הטוב לאמא, והאיש לאשתו. וקראים לערבות 'הושענת' מלשון משענת, להזכיר לבנים יהודות לה' על המשענת שה' נתן להם להשען על הוריהם הנדמים לאתרוג וללולב, וכן להודות לה' על שנתנו להם את המשענת של אחיותיהם

הבנות שעוזרות להם בבית, וכן הערבות שאין בהן לא טעם ולא ריח מלמדות אוהבו להבין שאנו דלים ורקים, שאין בנו מציאות ומעשים טובים ואין לנו עצה אלא 'להשען' על אבינו שבשמים.

ומיאודו אפשר גם לומר שההדסים הם פנגד הבנים, פיון שבהם פקרוה הוא גדול יותר מהבת, מפיון שהוא מצוה במצוות, אלא שדוקא משום שהוא מצוה במצוות, יש לו יצר הרע גדול יותר, שכן 'כל הגדול מחברו יצרו גדול הימנו', ועל כן, אם הוא מתגבר על יצרו, הוא מפיץ ריח טוב פהדס במעלה יתרה לעשות הבת, והבת נחשבת לעמונה פערבה, משום שאינה מתייבת בעסק התורה ובמצוות שהיא גרונה. זאת ההדסים והערבות אוגדים יחד עם הלולב ואלו את האתרוג לא אוגדים עם שאר המינים, ללמדנו שלאשה יש כח השקול פנגד כלם, וגם את האתרוג אוהבים ביד שמואל, להראות את שפלותה, שמוכנה להיות בצד הפשוט ולא במקום מכבד.

ישמה לב מבקשי ה'

אור חדש
בבתי המדרשות ובבתי ישראל
עם צאתו לאור של הספר

מתיקות התורה

על חומש בראשית

מתוך סדרה חדשה
על חמישה חומשי תורה

נערך מתוך שיחותיו שיעוריו הנפלאים של האגון רבי מנחם ברוך יאעוב שליט"א, על פרשיות התורה ועל הפטרות, מתובלים בסיפורים מיוחדים רבי לקח.

יפה נור פרסום

רוצה והפצה: "יפה נור" ניתן להשיג בחנויות הספרים המובחרות

חדודים מתוקים

א. איזה מעוט נעשה בבריאת המאורות המלמדנו להתמעט? **ב.** מה התועלת במעשיות הרבים על האבות הקדושים שנכתבו פחמש בראשית לפני כל המצוות? **ג.** היכן רמזים היהודי ואשתו, בניו ובנותיו בארבעת המינים?

התשובות מונחות בתוכן גליון זה. ניתן לשלוח את התשובות לכתובת האי-מייל: 7885595@gmail.com או בהודעה קולית בקו 'קול מתיקות': 073-313-4395. בצירוף שם כתובת וטלפון | הוכחה מפרשת כי תבוא: ברוך משה רכטספר. בית שמש.

להשריד את העתנים

יש דורשים את נח לגנאי, שאלו היה בדורו של הברכה, לא היה נחשב לקלום, ולכאורה הרי בתורה מצוה אותנו לדון את האליל לכה זכות, ואם פן מדיע ופרשו אותו לצד השלילי? ויש לפרש שפגנת תנ"ל לפרש שלח היה טבע של ענה גדולה, וישנם בני אדם שמתלולים באדם שמתנהג בענוה, והם היו דורשים את נח לגנאי, שהיו אומרים, 'אלו היה בדורו של אברהם, לא היה נחשב לקלום', הניו שהיו מתלולים בו על כך שהוא עניו ובודאי אם היה בדורו של אברהם הצדיק, היה מחשיב עצמו לאדם פשוט ולא היה מחשיב את עצמו לקלום מפני אורו הגדול של אברהם, וכמוכן שהם טעו בך והיה להם להעריף את נח על מדת הענוה שבו.